

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1935 kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om viss begränsning av yttranderätten vid sammanträden med riksdagens kamrar.

I en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 12, av herr *De Geer*, hemställes, »att riksdagen ville besluta införande av sådana bestämmelser, att riksdagens talmän bemyndigas att till undvikande av onödigt långa kammardebatter vid behov föreskriva viss tidsbegränsning för talare, som begära ordet vid kamrarnas sammanträden».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Med avseende å yttranderätten i riksdagens kamrar gäller hos oss — i motsats till vad fallet är i åtskilliga främmande länders parlament — inga inskränkningar i direkt syfte att begränsa överläggningarna. Enligt § 52 riksdagsordningen äger varje ledamot av kammaren rätt att till protokollet fritt tala och utlåta sig i alla frågor, som komma under kammarens överläggningar.

I samband med antagandet av arbetsordning för andra kammaren år 1867 framställdes inom kammaren förslag, att i arbetsordningen skulle intagas en föreskrift om att ingen talare finge yttra sig mera än två gånger i varje fråga, som utgjorde föremål för särskild proposition. Förslaget avslogs emellertid under hänvisning till att det stode i strid med regeln i § 52 riksdagsordningen om yttrandefriheten. Sedermera har intet förslag till direkt begränsning av yttranderätten i kamrarna framställts inom riksdagen förr än i den nu föreliggande motionen. Den år 1930 tillsatta parlamentariska kommittén för reformering av riksdagens arbetsformer upptog emellertid frågan till dryftande. Den fann tanken att hos oss vidtaga åtgärder för inskränkning av den fria yttranderätt, som vunnit hävd, föga tilltalande. Tillräckliga skäl syntes kommittén saknas för tillgripande av en dylik åtgärd. Den erinrade bl. a. om att det inom den svenska riksdagen icke torde hava förekommit, att överläggningarna i obstruktionssyfte utdragits. — I syfte att åstadkomma en begränsning av kammardebatterna förordade den nämnda kommittén emellertid införande av vissa andra bestämmelser, nämligen dels om att utskotten skulle erhålla rätt att i varje ärende inom sig utse en ledamot av vardera kammaren att vid ärendets behandling i kammaren såsom referent yttra sig å utskottets vägnar samt med befogenhet att erhålla ordet med avvikande från den vanliga ordningsföljden mellan talare, dels om att kammarledamöter som i en debatt redan yttrat sig, skulle erhålla rätt att för avgivande av replik bryta den vanliga talarordningen, dels ock om att talmännen skulle verka för att

överläggningarna icke oskäligt förlängdes. Vad kommittén sålunda föreslagit har emellertid endast lett till införande av en viss begränsad replikrätt, medan övriga förslag avvisats.

Det kan ingalunda förnekas, att kammardebatterna stundom kunna uttänjas på ett sätt, som kan verka förryckande på förhandlingarna. Talmännen äro dock givetvis oförhindrade att till kammaren eller någon dess ledamot rikta en maning att icke i onödan förlänga debatterna. Skulle det oaktat de påtalade förhållandena göra sig starkare gällande torde det böra tagas i övervägande om åtgärder i motionens syfte böra tillrådas. Att förorda grundlagsstadgade begränsningar av yttranderätten, då de parlamentariska föreskrifterna för riksdagen så nyligen underkastats revision, finner utskottet icke lämpligt. Utskottet hemställer därför,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1935.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Hallén, Björkman, Oscar Gottfrid Karlsson, Stendahl, Bergman, Sandegård*, Källman, Carl Lindmark*, Anders Andersson, Rahmn, Borg, Pehrsson i Göteborg, Persson i Trängen, Lindskog, Fast*, Olsson i Mora*, Vougt, Nordström och Björck i Kristianstad.*

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Rahmn, Lindskog* och *Björck* i Kristianstad, som anförde:

Att befogethet för talmännen att begränsa tiden för anförandena i kamrarna i syfte att förkorta onödigt långa debatter visat sig behövlig, lär icke kunna bestridas. Den omständigheten, att vi nu måste räkna med partier, som ha klart antiparlamentariska program, ger anledning till farhågor, att rätten till obegränsad yttrandefrihet kan i än större omfattning komma att missbrukas till skada för riksdagens anseende och till men för dess arbetsduglighet. Då vi sålunda anse, att synnerligen vägande skäl föreligga för den ifrågasatta förstärkningen av talmännens befogetheter, ha vi inom utskottet hemställt om en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i motionens syfte.

Stockholm 1935. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.